

Virek, četrti in sobota
izšla iz tiska v Mari-
boru brez pošiljanja na
dom za vsa leta 9 gl. — k.
za pol leta 4 „ — k.
za četrt leta 2 „ 60 „
Po pošti:
za vsa leta 10 gl. — k.
za pol leta 5 „ — k.
za četrt leta 2 „ 60 „
Vrednisti in upravišči
je na stolnem tisku (Dom-
plate) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD

Oznaniša:
Za navadno dvostopno-
vrsto se plačuje
6 kr., če se tiskuje 1krat,
5 kr., če se tiskuje 2krat,
4 kr., če se tiskuje 3krat,
veče pismanke se plaču-
jejo po prostoru.
Za vsak tisk je plačat-
kolek (štampelj) za 30 k.
Rokopisi se ne vračajo,
lopij naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 117.

V Mariboru 5. oktobra 1869.

Tečaj II.

Slovenskim dijakom.*)

Modrica pošilja zlatokrilo rajsko ptico nosečo belo pismice črvti in bistrim mladenicim, vrlim mladencem, prijazno je vabe v svoj glatni vedohram, v svoje vilinsko svetišče, da slika si počinošvi v rahlem naročaji milih roditeljev ali bližnjih sorodnikov, ogrevši in okrepišvi se pri domačem ognjišči posvetite odmerjeno dobo zatega časa jenemu častju, jeni slavni in blagomnosni službi, da si nadalje jačite vedični duh, nabirate in jasnite zdrave pojmove, vedrite nazore, gladite govorno in pisno besedo, srčete koristne znanoosti in je volite za svoje najiskrenejše ljubice, učite spodobno se klanjati resnici, poštenosti, pravičnosti, npravnosti in čislati umno svobodo, da se vadite pravilno in modro misliti, da množite in krepite ljubezen do svojega naroda, narodnosti in ocevine, da si priskrbite pravo in vsestrano omiko, ki je človeku najdragše blago, najvrednejši zaklad na svetu, vzdigajoči zemljana k pramu, — da se spopolnite za dostojne in dične sinove svojega roda in doma. — Kar človeka vzvišuje nad vse druge stvari, bliža božanstvu, zove se in je um, kateri je dolžen vsakdo rabiti, kar mladenič vrši, ako dobro in resno razume svoje poznanje, vsled kterega si more nekda pozemeljski bitak srčno ustanoviti ter koristiti svojim sodržavljanom. Duhu je treba luči, brez ktere bi duša bila krepna, mrzla, jalova, mrtva; luč pa se prižiga prosvetoj, ktero najprvije razsvetimo sami sebe, da bodemo potle mogli razsvečevati druge. Razsvetila pa so dobre knjige, modri učitelji, prebrisani možje in neopešana marljivost kot pogodba povoljnemu uspehu. Naš duh bodi vedno plameneči ogenj, ki čisti, greje in razsvečuje sebe in okolico. Proti duhovi svetlobi se greši, ako kdo zanemarija od narave podeljene darove in sposobnosti, jih ne razvija in ne omikuje, ako duševno lenjari in druge ljudi dela brezumne in lene, ako od stvarnika dani duh zatajuje, kruli, pri sebi in drugih tlači, ako svoje življenje v brezumnji presenjari; teh pregreh je treba toliko več se pozorno ogibati, ker v človeškem društvu lazijo cele črede hudobnih svetohlinavcev, da ukanjujejo druge ljudi za njih dušno življenje ter je v prah gazijo iz sebičnosti, lakomnosti in vladohlepija, kar daja mračnjake, potuhnece, hlinavce, ali živinsko bedasta bitja, kterim Krist na glas kliče: Vi gadovo zleženje, kako morete dobro govoriti, ker ste hudobnik? Tako strupno in odurno zleženje zastopajo še obilno razni stanovi. — Sokrat, o kterem gatališče pravi: Sofokel je moder, Evripid še modrejši, vendar vseh

ljudi najmodrejši je Sokrat, slovel je kot največi modrijan ne samo na Grškem, nego vse starodavnosti, v kateri je bil glava in izvor vseh modrcev imenovan. Kaj pa je dalo povod jegovi velikanski modrosti? Sokrat nedovoljen z omiko svoje dobe in s svojim prizadevanjem, stopivši nekoč v svetohram delfskega a opazil je napis: spoznaj samega sebe. Te besede so ga stresle, spregledal je in hipoma vedel, kder je iskati težišče vsega znanja. — Da bode duh čemu, morajo jegovi ustroji zdravi, soglasno vbrani, črvti in krepki biti: v zdravem telesi biva zdrav duh; živci se ne smejo preveč dražiti, pa tudi ne brez dela puščati: oko v solnce gledéce opeša, kakor v vedni temi drnéce. Stalen in neskvrlljiv značaj se pridobiva, ako se početo delo celo in popolno dovrševa, ako se dolgo in ponavljavno bavi istim predmetom, ako je telo krepko, ako se večkrat čita in uči življenje velikih značajev, svetlih vzorov: Sokrata, Krista, Havlička itd., kteri so za svoje blage pomisli, za zlato svobodo človečjega duha, za svoj narod in narodnost umeli živeti, junaški in brez straha umreti, ker bili so značajni in navdušeni za svoje prepričanje. Krv, pepel in grobovi velikanskih modrcev so najčrstejše krepilo sedanjim borilcem za duhovo luč, resnico, svobodo in narodne pravice v tožnih razmerah, črnih dnevih. — Nikdor ne zamudi blažiti srca, brez srca ni častnih in krasnih činov, ni toplote v umovih pridelnih, kar očividno kaže francosko slovstvo poslednjih pet zarodov, ki je podobno mrzlemu lešču severne zarje zrealece se v ledenem grudji. Razsvečen duh objemlji um in srce.

V nemških učiliščih nimate prilike toliko se izuriti v slovenščini, da bi mogli vsako misel, vsak stavek, vsako besedo iz raznih učnih predmetov javljati v snažni narodni obliki, ker črna krivica, prokleta hudoba ovira naravni razvoj na narodni podlogi, zato je sevsema potrebno, da se v nji zasobno vadite, namreč vsak za se, in da se shajate na take poskuse; bodi vam prva skrb, da se morete udobno in prilično gibati v materinščini. Urjeuje v govorjenji in deklamovanji svojih in drugih del bodi vam nenasiljiva strast, ker krasni, dovolje začinjeni in prepričalni govori so nezmagljivo orožje v ustavnih in skupnovladnih državah. Svojite si radi bogate draginje sorodnih slovanskih narečij; kdor na Dunaji pohaja vseučilišče, nikakor ne opuščaj Miklošičevega razkladanja o starinski slovenščini. — Prirodne vede razkrivajo božanske zaklade vsemodrčevega stvarstva, spopolnjujo um ter blažijo in morajo srce, da spodobno čisla in ljubi pranačelo večnih in nespremenljivih zakonov, vse lepote in slave v narodi; pridno je gojite. Zgodovina združena s strogim modrstvom, učiteljica življenju, luč resnici, prijateljica umni svobodi, goreča ljubiteljica domovine, stvarnica značajev učini

*) Tem samostavom razumevam ne samo gimnazije, nego i vseh drugih učnih zavodov učenice; učiteljske pripravnike, realce, vseučiliščne; beseda dijak ima izvor v grškem glagolu διὰκονῶν, in διὰκονῶν τινός znači čega učenec biti. Pis.

Listek.

Kaj bodo ljudje rekli?

Povest.
(Dalje.)
VI.

Lepi čas je bil prišel z zelenimi travniki, klijočim zeljenjem na drevji in jasnim, čistim zrakom, skozi kateri je sijalo prijazno solnce. Tilcarjevi so bili Bliskovo pozabili. Enkrat so Bliskovo družino na cesti srečali in strašno uljudno pozdravili. „Začutili so streljivo“ djal je Blisk nekda po tretjem izpitem kozarci „zato se odtegujejo. Nimajo nobene misli in razuma kaj je lepo ime.“

Madama Bliskova, ki ni nikoli o tem govorila, rekla je samo zaničljivo besedo: „judje!“

Vsa namera je bila torej gotovo opuščena, zanemarijena od Tilcarjevih. Bodočnost rodbine je otemnela v sredi pomladne solčne svetlobe kakor pajčevina okoli hiše. Le Jadviga je bila včasih vesela kakor mlad svet narave, kader je smehljajoč se sedela pri oknu svoje sobe, pred kterim se je majala veja bližnega drevesa kot zastor gori in doli. V tretje, in v deseto je brala neko Julijanovo pismo, ki se je glasilo:

„Milostljiva gospodičina! Vi veste, da so najini roditelji imeli nekaj časa namen, naji približati. Jaz moram priznati, da sem vas tačas še premalo poznal, da bi bil mogel imeti za to posebno veselje, ali neveselje. Ko sem vas potem spoznal, bilo mi je jano, da vas ljubim — da ste boljša, ponosnejša, blaža in poštenejša, nego vse deklice, kar sem jih dozdaj spoznal — da ste lepa, to sem v prvi trenutek videl. In zdaj vem, da vas ljubim. Slučajne in premalo blage, le stara srca prevladajoče razmere so moje stariše navedle, da so svojo namero popustili in še po vrhu meni ukazali ravnati se po njih volji. Dasi ravno to mene zavira v prostem ravnanju, vendar je moje srce že zdaj odvisen in potlej pridem k vam in vas vprašam: „Gospica Jadviga, hočete li mi dovoliti, da vam z oči v oči povem, ka vas ljubim?“ — Ljubeci stariši so trdovratni in se ne dadó preprostiti, ne pregovoriti. Ali to samo tako dolgo, dokler se stvar ne da premeniti. Potlej pride zopet njih ljubezen na vrh. Recite mi samo eno besedo: hočeto z menoj upati in čakati, mi morete zaupati in ali mi boste dobri mogli biti. —“

Črez štiri ure je Jadviga odgovorila edino besedo. „Da!“

Necega dne pride med družimi novicami, ki jih je kakov jud iz mesta ali iz apoteke prinesel, tudi ena, ki je poročala, da bogati župan noče več v mestu ostati in je prosil naj se mu dovoli preselitev v Krakovo ali kam drugam. —

„To je preneumno“ reče Ignacij Blisk, kateri je bil ves blaten s polja prišel.

„To je takt!“ reče madama Bronča Bliskova. „Mi moramo tudi eno potovanje napraviti. Svoje vsakoletno potovanje k Ostrovskemu.“

Jadviga ni rekla ničesa. A šla je v svojo sobo, vzela pismo, prebrala ga in ga mirno zopet zgenila. Potem se je naglo vsela k svoji mizi, naslonila glavo v roki in britko jokala. „V Krakovo gredo. On gre z njimi. Pol leta! On bo druge videl, in ljubil, dal se bo prodati, proč gre, izgubljen je zame. Kasija Jankovičeva mi je rekla, da ženin, ki odide, ne pride več.“

Ihtela je še pet minut. Potlej je vstala, jezno raztrgala pismo na štiri kose, potlej pa — vse štiri kose zopet skrbno spravila v svojo listnico, v kateri je bila tudi ena mati božja.

VII.

Vasilij Ostrovski ki je bival po zimi v glavnem mestu, po letu pak na svojem lepem gradiči Ostrov, bil je 50 let star, malo siv, velik pa vesel kakor mladenič. Videlo se mu je, da ni nikdar nesrečno, pa tudi ne slabo ljubil. Vdovec je bil. Ni bil ostroumen, pa pameten; ni gospem komplimentov delal, pa prijazen jim je bil in prijeten družnik. Bil je baron, baron biti pak je na Poljskem malo, ni ptič ne miš. Vitez je blagolasnejše, vitez je lahko iz kraljevske krvi; baron je lahko le po denarji. Vasilij Ostrovski pa je bil bogat, pa Jadvin boter je bil. Včasih je kakšen dolg plačal za Ignacija Bliska, in vsako poletje je Bliskova družina stanovala pri njem. Z Vlazom vred. Kuhar je tačas sam gospodaril na Bliskovem in je hodil obedovat v judovsko krčmo.

Na gradiči Ostrovo je madama Bronča lahko nobel živela, Ignacij je pil, igral in kočijazil okoli. In kader se je kaj družbe nabralo, je Jadviga pela, igrala in mladi gospodje so jo zelo malikovali.

Zvečer je bilo tako lepo, da se po kartanji še dolgo ni šlo spat, tudi če ni bilo sosedov in gostov na Ostrovo. Nekega večera, dobro pozno že, povedal je Vasilij Ostrovski Ignaciju misel, ktera mu je bila že po zimi v sredi zabav glavnega mesta v glavo pala. In ta misel je bila vsa in cela ta: da bi malo Jadvigo za ženiico vzel. Ta misel se mu je bila — kakor

človeka pametnega državljana za društveno življenje, zgodovina na videlo nosi častna in junška dela davnih sprednikov na posnem, obsoja hudobna dela temnih oblasti na črt in stud; radi razgrebajmo jene listove. Čitanje grških in rimljanskih spisateljev lika, krasi in venča govorno zmožnost, kar je sedaj še edini namen, za kar se toliko dragega časa brezkoristno trati s slovnici starih jezikov, predmetna vednost se lahko jemlje iz dobrih prevodov; morebiti ne spomir en zarod, in na srednjih učiliščih ne boče mladina več morana toliko časa moriti s suhoparnimi, slokimi in nam nepotrebnimi oblikami mrtvih jezikov, ktere prepuščamo brodečim jezikoslovcem strokovnjakom; lasiščino si vrh teh naj miluje romanski narodi, grščino pa novi Grki, mladezen boče se porabnih in koristnih nauk učila; skupnovladne države zametajo te učenje, v samovoljnih državah je mladezen ubijala s tem lepe dneve. Komur sodijo sposobnosti in ugaja čas, loti se francoščine ali angleščine, ktera ima najporabnejše slovstvo.

Učiteljski pripravniki! vi bodete na skorem voditelji nežni rasti slovenskega naroda, hrabrite se nabirajte si venec blažecih znanosti, posebno skrbno se urite krasiti si govorno besedo, navdušujte se za narodne svetinje, da osramotite in glavo zdobite gnusnemu nemškutarstvu, ktero se je globoko zarilo izlasti v govorjenji in pisanji med prece brez značajno ljudsko učiteljstvo, vedite, ka v kratkem stopite v službo narodu, nikar vladi ali urednikom: mati me slovenska je nežno dojila. Vsakdo se dostojno, prosvečeni dobi primerno pripravljaj za bodoče svoje pozvanje; znikni mrak, tema, noč, nevednost, predsodki, praznoverje in podobni družniki hudobnih poglavinikov. Izvoli si vsakternik za ljubimca nek predmet, do ktere ga čuti ljubezen in sposobnosti, in v katerem se kani sčasoma izuriti do dna, vsaj v njem živeti in umreti. Znanosti množiti, omiko si vršiti in širiti mora biti edino in sveto geslo vsakega razumnega mladeniča, ker le tem potem dobimo umne blagomestnike, modre poselnike, krilate varuhe svojemu narodu. Ne treba vas menda opominati na stalno, vsaj strastno marljivost, samo taka stvarja duševne velikane, nadično uravnost, da si ohranite trdno zdravje, ktero je mramorno stalo bistremu duhu, nezmajljivemu značaju, na dostojen red in potrebno poslušnost učiteljem; skušnja uči, ka si je treba včasih nekoliko zatrpeti, vsaj neugodne prikazni te bire so navadno kratkega bivanja.

Mila mi mladezen! roditelji so vas naukom poročili, da okrepljeni znanostmi branite zakon in resnico v domovini in odbijate vsako krivico, nikar za to, da sami radi šijak devljete v žulečo igo nasilnega tujenja in grdega mračnjastva, učite se pridno, da bodete neskajljena radost in kreplina tolažba iskreno vas ljubečim roditeljem in sorodnikom, rumena zarja, zlata upazen boljše sreče slovenskega naroda, sebi pa plamen: kres nevenljive slave. Duh plamenik in duh modrnik bodita tebi stalna sprevalca in zvesta stražnika na raznih modriščinah!

Božidar.

Iz deželni zborov.

Deželni zbor kranjski.

Govor posl. dr. Zarnika v 4. seji 20. sept. o postavi zarad priganja občeškodljivih oseb v posilno delavnico. *) Častita gospóda, danes stopim kakor novinec pred to slavno skupščino in to ni malenkost, če se ogledam

*) Po stenografičnem zapisniku.

Vred.

rečeno — rodilo to zimo in vrli slahtič je čutil, da mu je po nevedoma že davno v srci tlela. Vasilij Ostrovski je bil še čeden, življenja vesel, in za boga, na vsem svetu ni nikogar rajši imel, kakor svojo Jadvigo. Saj je še zavoljo nje rad imel prejavljivega Ignacija, z njegovo prazno možnjo. Zdaj pa je še videl, da je Jadviga še vedno tako ljubila, ponosna, lepa, ter da nima še nobenega ljubimca.

Ignacij Blisk je ostrmel, potem pa je bil ves vesel: „Na mojo dušo, kum Ostrovski, govóri z deklino!“

„Tega pa baš nočem preje kakor vem, da me hoče.“

„Kaj hudiča, ali si boječ?“

Lepi, veliki plemenitaš se zardí in odkasluje. „Pa bodi, — sem . . . Svoje žive dni so nisem ženski ponujal. Moja prva žena mi je bila namenjena. Ti z Jadvigo govóri, jutri, Ignacij, in če me noče, naj nihče nič več o tem ne opomni in vse pri starem ostane . . .“

„Bom.“

In zares pride Ignacij. Blisk takoj z jutranjem solncem v sobo k svoji hčeri, ko jo je še v svoji jutranji obleki lase vredovala. Razodene jej stvar previdno in delikatno.

Jadviga je bila pogumna, vrla deklica, pravega sreca; ravno tako brez sentimentalnosti kakor prosta brezčutja. Pri razodevanji očetovem pa se je vendar tako prestrašila, da jej je sape zmanjkalo. Misel, da jo bodo silili, dala jej je hitro zavest in rekla je: „Jaz se imam omožiti z njim? Z botrom? To vi tirjate?“

„Tirjati! Jaz mislim, da pač tukaj ni vprašanja, kaj boš storila. On je tvoja sreča in naša. Le hitro mu obljubi. Jaz grem takoj k materi, da brž zve.“

Boter Ostrovski je bil lep, vrl, bogat, bil je sreča; Jadviga je videla, da bi vsaka njena beseda našla odbijalen ugovor, da celo, da bi se temu svetu smešna zdela, ko bi se branila — smešna po vseh župančicah! — Reče torej le prav blede in prav mirno in z velicimi, prav tennimi očmi, ki so očeta gledale: „In jaz smem botru sama odgovor nesti?“

„To se ve da; on te čaka že od polnoči, srečna deklica. Poljubi me. Ti si naš zlati otrok. Še enkrat me poljubi. Tako. Zdaj grem k materi, ti pa se brž obleci. Še enkrat me poljubi. Jaz bom tukaj stanoval. Vlaz mora imeti cilindar z zlato porto, in judu Mendlju bom bradčó izpulil.“

(Konec prih.)

na desno in levo stran videč v devetletnem parlamentarnem življenju vajene može in renomirane govornike, — nego jaz mislim, nekoliko poguma je treba in stvar boče šla, začeti se mora. Dalje omenim, da sem bil večkrat nazoč pri raznih zborih semtertje v celi Avstriji in še pri prvem Reichsratu ali državnem zboru, ter rečem toliko, da me niti ohoklici od té niti živioklici od one stranke ne bodo iz konteksta spravljali ali celó ostrášili brez trepeta zastopati interese našega naroda.

To predposlavlji pridem na postavu samo in rečem, da tukaj v jako malenkostni in ne važni postavi se razodeva princip, po katerem vlada ravna, namreč da mi Slovenci ne doženemo nič. Ako mi prosimo za pašnike, za posilnico, za upeljavo slovenskega jezika v šole in urade, ako prosimo dalje, da bi se volitni red, vsled ktere ga tukaj nazoča nam protivna stranka v zboru sedi (na levo kazaje), demokratiziral, liberalna éra nam pa ni potrdila. (Dobro!) Slavna gospóda iz te velike torbe postav, kterih vlada potrdila ni, imamo danes pred saboj postavu, zastran priganjanja obče škodljivih oseb v posilno delavnico.

Mi vidimo tu postavu, ktera je jako indiferentna, jednolična, v kateri ni nič narodnega, nič političnega, in jaz rečem, ako bi v Sudanu Zamorci črne ali Amerikanci rdeče, ali v nebeskem kitajskem cesarstvu ruméne lumpacivagabunde poboljšati hoteli, bi bili ravno tako postavu sklepali in bi gotovo potrjena bila; ali tú, ker so jo Slovenci sklenili, potrdila se ni. (Dobro! Slava! — Gut! Slava!)

Jaz sem postavu ogledal, ker nisem član visoke skupščine takrat bil, kader se je delala, ali je iz političnega stališča nevarna, a našel sem, da je jako nedolžna. Pregledoval sem, ako je morebiti kateri radikale naše ultramontanske, klerikalne, feudalne, reakcionarne narodne stranke, k kateri imam tudi jaz čast pripadati, predlagal v katerem paragrafu, da bi se morali posiljenci učenja ruskega jezika poprijeti ali tega nisem našel. Ali ker sta ravno takrat bila tabora v Ljntomeru in Žalcu, da bi posiljenci morali taborske medalje ali svetinje nositi, pa tudi tega nisem našel. Ali morebiti morajo posiljenci opiraje se na naš program zarad vatvarjenja zedinjene Slovenije v jutro, o polдне in na večer vsaki dan skoz okna kričati: „Živela zedinjena Slovenija!“ Tudi v tem smislu je postava pohlevna, prav nič nevarna, idealno nedolžna, da si bolj nedolžne misliti ne moremo. (Dobro — Gut!)

Gledal sem postavu pazljivo tudi iz državno-pravnega stališča. Vlada namreč pravi, da te postavu ni potrdila iz tega razloga, ker načrt postavu, ki ga je izdelal vlani deželni zbor kranjski, sega v one določbe policijskega kazenskega zakonika, ki spadajo v področje državnega zbora.

Slavna gospóda, kar se tega tiče, ali ima vlada prav ali ne? more samo tista postavu dokazati, ktera je 21. decembra 1867. leta na dan prišla, in to je decembrska ustava, na kateri vsa liberalna éra stoji, ta pravi v § 11 — ker je nemški izvorni tekst, slovenski pa žalibog dozdej le prestava, jo bodem nemški bral — (se bere): „Es gehören daher zum Wirkungskreis des Reichsrathes: lit. k die Straf-, Justiz- und Polizeistraf- sowie die Civilrechtsgesetzgebung, mit Ausschluss der Gesetzgebung über die innere Einrichtung der öffentlichen Bücher und über solche Gegenstände, welche auf Grund der Landesordnungen und dieses Grundgesetzes in den Wirkungskreis der Landtage gehören, ferner die Gesetzgebung über Handels- und Wechselrecht, See-, Berg- und Lehenrecht.“

V juridičnem smislu, častita gospóda, treba je gledati, v katerem redu besede sledijo, ne pa le na besede same. Litera k pravi: „Mit Ausschluss der Gesetzgebung über die innere Einrichtung der öffentlichen Bücher und über solche Gegenstände, welche auf Grund der Landesordnungen und dieses Grundgesetzes in den Wirkungskreis der Landtage gehören u. s. w.“

Zarad tega poglejmo zdaj, kaj pravi deželni red. Tu velja § 18. — Bodem tukaj tudi prej bral nemški tekst, ker je izvirni —: „Als Landesangelegenheit werden erklärt: I. Alle Anordnungen in Betreff: 3. der aus Landesmitteln dotirten Wohlthätigkeits-Anstalten“ in pozneje: „II. Die näheren Anordnungen inner der Grenzen der allgemeinen Gesetze in Betreff: 1. der Gemeinde-Angelegenheiten;“ — das sind Landesangelegenheiten — in § 19. zopet veli: „Der Landtag ist berufen: 1. zu berathen und Anträge zu stellen: b. auf Erlassung allgemeiner Gesetze und Anordnungen, welche die Bedürfnisse und die Wohlfahrt des Landes erheischen“, in to je gotovo več nego jasno, da spada ta zakon v področje deželnega zbora. Ako bi v policijsko-kazensko postavu dajstvo spadal, bi moral tu o kazni govor biti, ali § 1. te naše postavu se glasi: „Posilna delavnica, ktera ne namerava, da bi se ljudje kaznovali, ampak zboljševali, ima nalogo, da se osebe, ki pridejo v delavnico, k primernemu delu s silo naganjajo in k nravnemu poboljšanju napeljujejo“. Zavoljo tega je to dobrotna naprava in spada pod § 18. I. 3. deželnega reda, „der aus Landesmitteln dotirten Wohlthätigkeits-Anstalten — dobrotnih naprav, ktere se zakladajo iz deželnih novcev“, ker o kazni, kakor sem rekel, ni govora. Gotovo bi jurist, kteri to kazni imenuje, da morajo obče škodljivi ljudje v posilni delavnici biti, moral tudi nehotéč norišče za kazensko napravo šteti; kajti ti so na duhu bolni, oni so pa moralno bolni ljudje. To je po mojem umenji in po državno-pravnem stališču popolnoma dokazano, da se je vlada motila, ako trdi, da ta postavu ne bi spadala v področje deželnega zbora.

Drugič bi kdo mislil, da vlada zna drugače tolmačiti, to je res; tukaj vlada lahko reče, jaz sem o 11. § tega mnenja, vi pa družega, ako ne bi že mi za to precedensa ali predsledja imeli.

Namreč kakor je ona našega deželnega zbora sklep zavrgla, ravno tako je poprej isto postavu sklenjeno v dolenjo avstrijskem deželnem zboru, skoraj z istim tekstom brez vsega okolišanja in odlaganja potrdila dne 15. oktobra 1868. To je praecedens, s kterim vlada jasno izreka, da ne spada ta stvar v državni zbor temuč v deželni zbor; ali ker so pri nas to postavu Slovenci, tam pa Nemci sklenili, mislila je vlada, da je to vse kaj družega. — „ja, Bauer, das ist was anderes“. (Veselost.) Zarad tega jaz mislim . . . (besedo mu preseka dež. glavar, češ da ne more dopuščati, ka bi se vladi podtikalo nepošteno ravnanje).

Dr. Zarnik nadaljuje: Jaz mislim, da bi se tu smelo vse tolmačiti po svoji vesti, kaj se o vladi in njenem delovanju drži, ker nismo tukaj zbrani, da bi vladi komplimente delali, ampak da bi kakor poslanci slovenskega naroda očitno in brezstrašno povedali svoje misli; kajti vlada, ki danes obstoji, zna jutri pasti in morebiti pride druga, ki bo de te stvari in nam Slovencem vgodnejša. (Dobro! dobro! — Prvosednik zvoni.)

Zarad tega sem, slvna gospóda, menil, da ako mi vidimo, da vlada neče potrditi postave, vsled ktere bi prišli naši lumpaci vagabundovci v pošilno delavnico, da nam neče čisto nič realističnega in koristnega nakloniti, ker so Slovenci to sklepali, ako vidimo, da tako rekoč zastoj tukaj sedimo; pristavljajo še k temu, da so se naši državni poslanci mnogo trudili in da so vse z najboljšo voljo delali, vprašam, kaj so dosegli? facit je nič! (Veselost.) Nego o tem bode drugokrat pozneje prilika govoriti. Da pridem dalje na to postavo, ktera se ni potrdila pri nas, da si je indeferentna in neutralna, kakor si jo le človek misliti more, in ktero potrditi je bilo prav lahko mogoče po sklepu doljno avstrijskega dunajskega zbora, uvidjamo iz tega, da nam vlada neče nič potrditi, ter da nam misli le take postave potrjevati, s ktero je bila pred par leti počastila naš deželni zbor, namreč z redom za konjederce (Schinderordnung) — slavne uspomene! (Veselost.)

Mislim toraj, da mi še enkrat pri tem ostanemo, kar je lanski deželni zbor izdelal in jaz podpiram denašnji predlog deželnega odbora, da to postavo, kakor jo on nasvetuje, priporočamo slavni vladi.

Na zadnje še moram ene stvari omeniti, da vam naznanjam, kako malo se v obče vlada za nas Slovence briga. V poročilu se namreč bere: „Ker načrt postav, ki ga je izdelal deželni zbor kranjski, sega v one določbe policijskega kazenskega zakonika, ki spadajo v oblast državnega zbora in ker §§ 2. in 10. zapopadata določbe, v ktere se ne more privoliti.“

Povem tu, da se je vlada sama zmotila, kajti § 11., ne deseti, je bil tisti paragraf, kateri vladi ni bil všeč in še le pozneje je deželni zbor sam to pomoto razvozljaj.

Toraj, kakor sem se že poprej izrazil, primoran sem po svojem prepričanju, podpirati predlog deželnega odbora, da se postava sprejme, kakor jo on nasvetuje.

(Osmi seja 1. okt.) Prebere in potrdi se slovenski zapisnik. Vlado zastopnik p. Conrad omenja vsled ministerskega dopisa, da je treba tudi nemških zapisnikov. Zbornici predloži načrt postav za brambo poljskih pridelkov zoper hrošče.

Pri prvi točki dnevega reda, dopis ministerstva zarad nemških zapisnikov, vname se dolga debata. (Dopis sam je znan iz zadnje štev. „Narod.“)

Dr. Costa stavi predlog, naj se ta dopis izroči kot nujni predlog ustavnemu odseku, da ga brž pretrese in v prihodnji seji poroča o njem. Nujnost predloga se pripozna brez ugovora, a vendar je zoper predlog vsa desna.

Dr. Kaltenecker je proti temu da se izroči to pismo ustavnemu odseku. Zahteva je pravična (?). Nemški tekst je avtentičen za postav. Ravnopravnost nemškega jezika s slovenskim tirja po § 19, da se koj ustreže ministerskemu zahtevanju. Zato stavi predlog: Naj se vzame to pismo na znaje in naj prvosednik skrbi za to, da bodo zapisniki tudi nemški.

Dr. Costa: Ker se je začela debata o tej stvari, naj se razjazi tudi naše stališče. Kaj imamo pred seboj? Samo ministrovo pismo, a nikakor ne vladin predlog, ker nima niti podpisa, niti potrjenja Njih Veličanstva. Leho bi kar naravnost prestopili na dnevni red čez to pismo, vendar sem jaz za to, da ustavni odsek o tej stvari prevdari in poroča. Minister Giskra si hoče prisvajati in prilastiti s tem pismom nekaj, za kar nikakoršne pravice nima, namreč nekako nadzornišvo na deželnih zbora. Temu pa mi nikakor ne pridimo. Presviti cesar ima pravico in moč končati delovanje zbora in sklicati drugega po novih volitvah; ministri s a mi pa nimajo prav opraviti s zborom. Kje je kakšna postava, ki bi govorila, da zapisniki morajo biti tudi nemški? To je notranja zadeva zbora, in deželna ustava nima nobene točke, ki bi to tirjala. Ustava naša podpisana od presvitelega cesarja je tudi slovenska, in imamo jo ravno tako za izvirno, kakor nemško. Da bi bil samo nemški tekst postav avtentičen, ni res. Minister Giskra bi bil moral še lani tirjati nemške zapisnike, ki so se pisali deloma slovenski, deloma nemški. Tačas je bil on tih. Zakaj dalje ne tirja slovenskih zapisnikov v štajarskem in koroškem zboru, če mu je ravnokarnost in § 19 res tako pri srcu. Dokler se to ne zgodi, naj se ne ozira na ta §, ki ga rabi le zoper Slovence. V Trstu, v Gorici in Istri pišejo se le laški protokoli, a vendar je povsod to veliko več Slovanov nego pri nas Nemcev. A vendar g. Giskra tu nič ne piše, da bi se vpeljali tudi slovanski zapisniki. Kako tedaj more tirjati ravno od nas nemške. To je kakor sem že rekel notranja reč zbor. Izroči naj se pismo ustavnemu odseku.

Vladin zastopnik pl. Conrad: Nujnost predloga se je pripoznala, in iz tega sklepam, da se hoče o stvari prevdajati, ki je važna in ktere nasledki so premisleka vredni.

Dr. Toman: Le to, da se predlagajo zapisniki zbora tudi presvitelemu cesarju, nas je napotiti moglo, da prevdajamo to pismo, in ne stopimo naravnost na dnevni red. Minister se sam ne vjema s tem, kar nam je govoril tu vladin zastopnik. Ali se hočejo ministri šaliti z deželnim zborom? Ali mislijo, da bomo mi tako hitro odpovedali se svojim pravicam. Ali ve minister, kako smo se morali mi boriti za slovenske zapisnike, brez da bi bili milost naši? Deželni zbor sam ima pravico govoriti o tej zadevi, ker je čisto notranja. Sklicevanje na ravnopravnost je smešno, ker ravnopravnosti pri nas nikjer ni! (Dobro.)

Kromer pripozna, da omenjeno pismo ni vladin predlog, vendar pa je izšel od eksekutivne ali izvršne oblasti, ne da bi se posvetovalo o njem,

nego da bi se ubogalo. (Smeje.) Za to, kar se godi na Štajerskem in Koroškem, se mi nimamo brigati čisto nič. (Oho! Smeje.) Nemški jezik je po stoletni navadi pri nas bil uradni (klici: Žalibog). V novejšem času izšlo je več ukazov o upeljavi slovenskega jezika v uradnje, kakšen uspeh so imele, ne bom pretresoval. (Smeje.) Djansko žaljenje ravnopravnosti smo trpeli, ko so se delali samo slovenski zapisniki, zdaj pa je treba, da se potegnemo za pravice nemškega jezika.

Dr. Zarnik: Vladin zastopnik izustil je pomenljive besede: nasledki so premisleka vredni (die Folgen sind zu erwägen), to se pravi po domače: Če se ne uklonite, pa Vas bomo razpustili. Tega se pa jaz ne strašim. Mi smo zato poslani od naroda, da po najbolji vesti ravnamo za narod in se ne bojimo nobenega vladinega žuganja. Če bomo delali res za korist naroda, ravnal bo tudi naš narod po izgledu českega, ki je slavno zmagal te dni. (Slava Čehom! med poslušalci. Prvosednik zvoni in opominja k redu.) Zakaj Giskra v Galiciji ne zahteva nemških zapisnikov, kjer vendar prebiva okoli 100,000 Nemcev? Ali je tam drugo pravo. Stara parlamentarna šega spoznava vprašanje o zapisnikih in enacijah stvarih za notranjo zadevo zbornice, v ktero se vlada nima mešati. Na Ogrskem so zapisniki magjarski, v Belgiji bili so francoski, dokler zbornica sama ni tega predručila, na Danskem danski itd. in povsod prebivajo tudi drugi narodi, nego imenovani. Vlada le takrat ve za § 19, ki je sicer sam na sebi lep, kader je treba kratiti nam pravice in vrvati nemščino. Če pa je treba dajati nam jih, pa nič ne ve zanj. (Dobro.) Pravilo se je celo, da je ta § postal le zarad Čehov, da bi se jim podrla šolska postava, po ktere so se Nemci na Českem morali učiti tudi českega jezika. Deželni zbor je postavodavni faktor, vlada ima le izvrševati to, kar on sklene. Izvršilnega zakona k § 19 še zdaj nimamo. Če g. Kromerja ne briga, kaj se godi z našimi slovenskimi brati, briga nas, ker mi smo poslanci slovenski. (Dobro.) Žalibog je istina, da je vladal pri nas kot uradni jezik nemški, ali to je historična krivica. Na Ogrskem je bil latinski, a vendar ga zarad tega zdaj nihče ne bode hotel vpeljevati. V uradnjah res nismo kaj nič dosegli, a zakaj? ker vlada nima resne volje in ravno nasprotne ravnopravnosti podpira in povišuje, narodnjake pa preganja. (Dobro.) Kako more g. Kromer potegati se za pravice nemškega jezika? Edino zastopnik Kočevskega mesta ima to pravico, vsi drugi poslanci desne strani, so poslanci slovenskega posestva, akoravno se štejejo za Nemce! Kader mi zahtevamo narodove pravice, vedno se nam očita, da motimo mir. Tistega miru pa nočemo več, ki je vladal, ko smo trpeli vse in molčali kakor v grobu. (Dobro.)

G. Conrad se zavaruje zoper izrek g. Zarnika, kakor da bil žugal z razpustom. Kaj tacega ni imel na misli.

Govorita še g. Dežman in Kaltenecker in potem se debata sklene ter sprejme predlog dr. Coste. Druga točka je sporočilo deželnega prvosedištva na deželni odbor, da se postava zarad razdelitve pašnikov ni potrdila.

Dr. Toman. Žalostno je, da se tako važna postava ni potrdila. Izroči naj se gospodarskemu odseku, da predlaga, kaj se ima storiti. Ta predlog se sprejme. Prošnja g. Dr. Bleiveisa ml. za enomerno postavljenje z drugimi nadzdravniki se izroči finančnemu odseku, ravno tako tudi sporočilo deželnega odbora o prevzetji normalinega fonda.

V komisijo ki bode uravnavala gruntne davke se volijo: gg. prvosednik Wurzbach, Peter Kozler, dr. Costa E. H. in Andrej Brus, in za namestnike: gg. Langer Viktor, dr. Orel, gozdar Seither in dr. Razlag.

O predlogu deželnega odbora zarad naprave mitnice na železnični postaji v Rakeku se vname zopet daljša debata. (Konec prihodnjic.)

Deželni zbor štajerski.

(Deseta seja 2. oktobra.) Predsednik naznanja pismo rektorja na graškem vseučilišču, v katerem priporoča zavod, iz ktere ga dobivajo ubogi študentje brezplačno kosilo, tako imenovan „Freitichsinstitut.“ Potem dobi poslanec Herman besedo za interpelacijo gledé učiteljev na realni gimnaziji ptujski. Herman pravi: Učilnice se napravljajo zarad ljudstva. Ptuj pa leži sredi med slovenskim prebivalstvom. Torej bi imel deželni odbor na tej učilnici le take može imenovati, ki so slovenskega jezika popolnoma zmožni. Vlada v enakih primerljajih vsaj na videz nekaj stori in konkurse razpisuje tirja znanje slovenskega jezika; deželni odbor še tega ni storil in je oddal mesto direktorja in učitelja na ptujski realni ljudem, katerim je slovenščina čisto neznana. — Toliko nam o tej stvari poročajo graški listi, kader kaj več zvemo, poročimo več, zlasti pa celo interpelacijo, na ktero hoče deželni odbor v eni prihodnjih sej odgovorjati.

Vladni predlog zarad porabe vode se izroči deželnemu odboru, ki se ima v zvezi s zvedenci o njem posvetovati in v prihodnji seji poročati.

Nadalje se izroče še nekateri vladni predlogi doličnim odsekom. Za zapisnikarja se izvolita Fric Brandstatter in dr. Schenk. Prihodnja seja v ponedeljek; na dnevnem redu so nekateri jako važni predmeti.

Dopisi.

Iz Rogatca 30. sept. [Izv. dop.] — Ko so lani v dež. zboru naši vrli slovenski poslanci povzdignili svoj glas za zedinjenje vseh Slovencev v eno kronvino, oglasilo se je več ko 100 občin, trgov in okrajnih zastopov, ki so vsi pritrdili svojim poslancem. Samo iz našega okraja ni prišla nobena prošnja, kakor da bi se tu nikdo ne briga za to vелеvažno vprašanje. In vendar so bile pri vseh občinah našega okraja prav živahne razprave o zedinjenji Sloveniji in razen rogaškega trga in slatinske občine so se vse

druge kmečke občine odločile za zedinjenje. Bilo je to o priliki, ko je dež. odbor razposlal tisti glasovati poduk. Naš okrajni zastop, ki je po večini nemškutarsk, razdelil je poduk na vse občine in ob enem jih povabil, se javno izreči proti razdeljenji štirske vojvodine. Sklicali so se občinski odbori, namesto pa, da bi po želji okrajnega zastopa protestirali zoper slovenske poslance, so protestirali zoper omenjeni poduk. Nekteri župani, ki jim ta nepričakovani sklep ni bil po volji, ustavili so glasovanje, rekoč: da ni treba glasovati, ampak le na znanje vzeti ta poduk. Vprašam, ko bi slovenski odborniki se dali zaslepit in bi pritrdili poduku dež. odbora, bi župani tudi ne bili zoper glasovanje? Gotovo bi hitro spisali protokol in ga poslali dež. zboru. V Kostivnici, ki je ena najrečih občin našega okraja, prišli so k seji vsi odborniki, katerih je 18. Razprava je bila prav živahna; končno je bil poduk zavržen z 16 proti 2 glasova. Da so se naši kmetje tako vro obnašali, se imamo zahvaliti slovenskemu taboru v Žavcu, h kateremu se je podalo precej veljavni mož iz našega okraja, ki poprej niso spoznali pravico in važnost slovenskega programa. Od tabora pa se vrnivši bili so navdušeni za svojo narodnost in popolnoma prepričani, da adina rešitev za Slovence je zedinjenje vseh v eno kronovino. Tabori so tedaj jako koristni, da se po njih podučuje ljudstvo in se začne zavedati svojih pravic. Naj bi nam prihodnje leto prinesel tabor v Šmarji, pri katerem se bo iz našega okraja vdeležilo obilno ljudstva.

Iz Šoštanja, 30. sept. [Izv. dop.] Naznanjal sem Vam, da pri volitvi šolskega okr. svetovalstva so izvoljeni bili štirje narodnjaki z večino glasov, peti pa g. Neckerman, sedanji šoštanjski župan, ki ni poseben prijatelj slovenskih tirjatev, je od 23 pričujočih zastopnikov le osem glasov dobil, tedaj ne absolutno večino, ktere je pri vseh tacih volitvah treba. Vendar se ni takoj pri isti seji še enkrat volilo. Zdaj pa so nekteri okr. zastopniki sprožili to stvar in sliši se, da bo, ker je tavalovitev nereljavna, se pri prihodnjem občnem zboru na novo volil eden svetovalec. Pričakujemo, da se pri tej priliki izvoli naroden mož, katerih število se v našem okraju od leta do leta množi. Od našega dež. poslanca g. Rak-a, pa pričakujemo, da bo zmirom odločno stal na strani slovenskih poslancev, ker smoga mi Slovenci, volili ne pa Nemci, se tedaj mora ozirati na to, kar mi Slovenci želimo, ne pa morabiti na marenberske nemškutarske volilce, ki mu niso dali ne enega glasu. Še neko smešnico, ki prav karakterizira nemškega liberaluha g. Lohninger-ja vam moram povedati. Po volitvi našega šolskega svetovalstva pride g. Lohninger v Velenje in strašno zabavlja, kako so se mogli zvoliti taki nesposobni možje v šolsko svetvalstva. G. S. okrajni šolski svetovalec v Velenji mu na to piše ostro pismo, ter tirja od njega, naj prekliče svoje razžaljive besede. In res, g. Lohninger odpíše prav ponižno, da ni hotel nikoga razžaliti itd. Se pač zmirom kaže, da ti možje le imajo korajžo, dokler mislijo, da je drugi nimajo. — Waser-jeve sirove napadanje naših slov. poslancev izbudilo je nepopisljivo nevoljo. Po pravici vpraša ljudstvo: kako je mogoče, da ta mož, ki nima paziti, da se ne prelomi postava, jo sam z nogami tepta in se krivnega stori zločinstva javnega posiljenja. Naj se varuje, da se sila ne obrne proti njemu in ga pest slovenskega kmeta, ki jo zdaj kliče na pomoč proti našim poslancem, ne spodi s slovenskih tal.

Iz Planine, 1. okt. — Prostoslav. — [Izv. dop.] Čudila se je vsa tukajšnja okolica, ka g. Ogrinec iz premodrih, nikakor umevnih obzirov ni mogel strpeti, da bi ljubljanski „Sokol“ obiskal domoljubne Cerkljane. Jaz se temu odhijanju nikakor nisem čudil, marveč čudno bi se mi zdelo, če bi bil g. glavar temu pritrtil. Kajti kdor je le enkrat s tem gospodom govoril in slišal mogočno rožljanje ključev po širokih žepih njegovih (stara navada nekdanjih vsemogočnih), spoznal bo, da je izšolan v bivših starokopitnih, z nemško kulturo parfimiranih učilnicah, da je zvest učenec v Kranji, Loki in dr. dobro znanega g. Pajka, da je služil v uradovih, kjer se je in še vedno stavi slovenščina za vrata in da je posloval z gospodi, ki so še zdaj srditi janičari v vrstah zoper „v šole in uradove vpeljeni slov. jezik.“ Da ga bo pa svet še bolj poznal, povem tu očitno, da je ravno on nekemu rodoljubnemu županu rekel, naj odpravi iz občinske pisarnice tajnika, iskrenega domorodca, ki vedno uraduje v slovenskem, g. Ogrinec gotovo ne dišečem jeziku, ka ni mogoče obstati v glavarški pisarni. Ravno g. Ogrinec je, kakor v „Slov. Nar.“ že enkrat omenjeno, planinske „Sokole“ odpeljuje se na pivski tabor, ironično pozdravil: „Na die werden gleich morgen zu Landesderichtsärthen ernannt;“ g. Ogrinec je, zoper ktere ga je cirčniško županstvo zaprosilo pomoči pri deželni vladi, ka na mnoge prošnje, naj bi se odpisavalo slovenski, vendar pošilja nemške dopise; g. Ogrinec je, ki kljubu vsem prošnjam in zahtevam omenjene županije pošilja razglase njej v nemškutarskem jeziku, med tem ko druga županstva dobivajo slovenske. Ako se kljubu vsem prošnjam odreka pravičnim tirjatom slov. ljudstva, kaj se godi še po pisarnicah, kjer ljudje očitno in neustrašeno ne tirjajo izvršitev na papirji začrkanega, že tolikrat prebavenega §. 19.

Naj pa tudi g. Ogrinec ve, da se taki nemški ukazi strogo spolnujejo in da se tudi tako razglasé, kakor jih on pošlje, namreč nemško, brezobzirno, če kdo razume ali ne; kajti kdor o razglaseni stvari natančno povzéditi hoče, naj se potruži do g. glavarja, naj mu on še enkrat zabrenči nemško, morebiti ga bo bolj razumel.

Tako tedaj dela se z nami, ki vedno prosimo in beračimo za upepljavo „v šole in uradove vpeljanega slov. jezika.“ Naj bi se visoki gospodje potrudili le po deželi, tu bi se znalo jim temeljito dokazati — če imajo sploh še posluh za pravične zahteve slov. ljudstva, da če je tudi na vsih vogalih ljubljanskih hiš prilepljeno, „vaš jezik je vpeljan v šole in uradove,“ vendar ni tako, marveč nasprotno, in da se s tacim početjem ne pridobivajo srca „podložnih“ Slovencev.

Politični razgled.

Na Dunaji se delajo velike priprave, da bodo slovesno sprejeli pruskega kraljeviča in prestolnega naslednika, ki bode skozi Avstrijo potovaje nalog imel utrditi novo prijateljstvo obeh oblasti.

Iz Českega se zdaj poroča, da ni istina, kar so nemški časopisi trdili, da mislijo namreč česki deklaranti poslati posebno adreso do cesarja. — Pražkega župana dr. Klavdija odpoved županove česti je baje cesar sprejel.

„Kaj bode pa zdaj Čehi storili?“ To je vprašanje, ktero se 100 in 100krat sliši med nami. Praška „Politik“, na to vprašanje celo jasno sama odgovarja in pravi: „Že davno so nas tje spravili, da smo jeli misliti samo za-se in nehali biti odvetnikom in svetovalcem vsej Avstriji. Razumljivo, je, zakaj tako delamo, zakaj mislimo samo na dežele česke krone. Kje pa zdaj stojimo? Dogodki so storili, da je postal ves česki narod kompaktna celota; v popolni edinosti se kaže v najzavednejši, odločnejši in najbolj strogi opoziciji proti cislajtanji in njenim izvrševalcem. Zadnje volitve so pokazale, da je ta opozicija glavna misel vsega českega naroda, in da je naša opozicija tako intenzivna, ka si je na svojo zastavo naravnost zapisala popolno negacijo vsega tega, kar je cislajtanizem. Ljudstvo se odstranjuje od vsake postavdojne delavnosti, ono nima nobenega zastopnika v eksekutivi, „parlamentarna,“ vlada mu je samo fizična moč, ljudstvo rabi se svobodnostine pravice samo v to, da ž njimi kar naj krepkeje pobija vlado in njeno sistemo, s kratka: iz ustave smo naredili pokveko. Denes česki narod ne pozna nobene sprave s cislajtansko vlado, nobene sprave z državnim zborom in „pemskim“ brezglavnim deželnim zborom: česko ljudstvo pozna samo še spravo o krono samo in nemškim narodom v deželi, ta pa ne pozna nobenega okvira ustavnega. Torej českih deklarantov ne bo v deželni zbor.

Skoraj ravno tak je program moravskih deklarantov. 31 teh mož je v „Polit.“ razglasilo pismo, v katerem pravijo, ka stavijo svoje upanje na modrost vladarjevo, ki bo svojim narodom na korist poprijel ona sredstva, ktera bodo peljala do sprave ter do deželne in državne ustave. „K taki spravi homo radi pripomogli, med tem pa bo naš narod potrpljivo prenašal, kar se bo o njem sklepalo.“ Torej tudi na Moravskem „kompromitirani“ vladi ne rastó rožice. Pri takih okoliščinah bo menda vladi malo koristil uradni česki časnik, ktere ga je napravila v Brnu.

V Lvovu se je ustanovil vladen časopis, kteremu je baje Ziemialkovski spisal program. Koristolovje, klanjanje vladi in prepiranje deželnih pravic državnem zboru na ljubo — to so glavni potezi novega časnika. Politika, ktero bo časnik zastopal, ni nova: poljski koristolovci so jo že dolgo tirjali v državnem zboru.

V bavarski zbornici so volili predsednika že v šestič, pa ker se ni klerikalna niti ne liberalna stranka drugi ne uda, niso mogli do nobega konca priti. Zbornica se bode torej morala razpustiti.

Razne stvari.

* (Vinorejska šola pri Mariboru). Zadnje nedeljo je bil v Mariboru odbor deželnega zbora graškega, ki je sam pregledaval zemljišča, ktera naj se nakupijo za deželno vinorejsko šolo. Kakor so nam poslanci in odborniki pravili, ne bode se boje kupila nezdrava in tudi sicer ne prilična Pikardija, ampak tako imenovani „Razerhof“ blizo Maribora in Kamnice, kteri je zdaj lastnina benediktinskega samostana v Admontu na gorenjem Štírskem.

* (Za začasnega vodja mariborske gimnazije) je imenovan tukajšnji profesor Gutscher. Kako da se je prezrl občeapostovani, pri učencih in kolegih jako priljubljeni, kot pedagog in učenjak čislani stari profesor in senior g. Essel, to more samo ta prevdariti, kdor vé, kako novi viši šolski organi čislajo diskreditirani institut — protekcij!

* (Gosp. dr. Jan. Kulavec), zdaj vodje-namestnik v ljubljanskem bogoslovskem seminšču, je imenovan za ces. dvornega kaplana in vodjo viših bogoslovskih študij na Dunaj.

* (Sodniji v Senožeah in Kostanjevici) se odpre 1. oktobra.

* (Od sv. Trojice v slov. goricah) se nam piše, da ondotni župan Wolf—Vuk sam seje oklicuje in preklicuje, nēbrigaje se za okrajno glavarstvo, ki ima v takih zadevah govoriti kompetentno besedo.

Vinograd prostovoljno na prodaj!

Duhovni gospod **Jožef Heršič** ponuja svoj, v dačni arenji **Tibolce okraja ormuškega**, na slavnoznani Preraški gori ležeči **vinograd** prostovoljno na prodaj.

Vinograd je $\frac{1}{2}$ uro od železniške postaje v Možganicah oddaljen, ima veliko gosposko hišo, dve vincariji in vsled stoječega katastra ta-le zemljišča:

1 oralo $561\frac{7}{10}$ □k. njiv, 1 oralo $784\frac{4}{10}$ □k. travnikov, $1270\frac{9}{10}$ □k. pašnika, $154\frac{1}{10}$ □k. hoste, $284\frac{9}{10}$ □k. vrta in konečno 4 orala 1392 □k. vinograda; vsega zemljišča vkup torej 8 oral $1247\frac{9}{10}$ □k. Vinograd je najbolj obdelan in v najlepšem redu; na pašnikih in na vrtu raste več kakor 1000 sadnih dreves najzlahnejše baže.

Cena in pogoji plačevanja se izvedó pri g. Francu Rodošku, c. k. notarju v Ptuji (Pettau).